

міжнародної практик / Л. С. Волинець, Л. П. Гурковська, І. В. Савчук. Київ: К.І.С, 2011. 132 с.

2. Пряхіна Н.О. Психологічні механізми уникнення кризових ситуацій працівниками ОВС під час проведення профілактики домашнього насильства та відвідування важких сімей. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2013. Вип. 14. Частина II. С. 279-285.

3. Квітка Я.М., Гусева К.А. Закордонний досвід проведення корекційної роботи з особами, які вчинили насильство в сім'ї. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка*. 2015. № 4. С. 145-153.

НАСИЛЬСТВО В СІМ'Ї, ЙОГО ПРОЯВИ, НАСЛІДКИ, ЗАХИСТ ТА ПРОФІЛАКТИКА

Ольга ЗІЛНІСЬКА, здобувачка вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри господарсько-правових дисциплін Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Любомира МЕЛЕХ**

На жаль, суспільство сьогодні вважає, що проблема насильства – це проблема лише окремої сім'ї і не потребує втручання суспільства, інших осіб, а в більшій мірі держави. Але саме право на захист від насильства над особою, особливо в сім'ї, є одним із найголовніших прав громадян та дітей зокрема.

Ще досить недавно про насильство в сім'ях мало що були чути. Цікаво. Чому? Звичайно, люди не звикли на привселюдно виносити особисті проблеми і боялися осуду, мовляв «сама винна». Але, мабуть, це і є найбільша проблема- мовчати. У сучасному суспільстві люди почали більше відкриватися та звертатися по допомогу в відповідні органи, що і в деяких випадках зберігає їм життя.

Насильство (не тільки сімейне) часто присутнє в нашому житті і ми відіграємо в ньому певну роль. Залежно від ситуації ми є свідками, жертвами або ж кривдниками. Трагічність ситуації в тому, що свідки чи жертви насильницької діяльності переносять модель кривдницької поведінки у власне життя та продовжують чинити насильство. Власне створюється коло насильства: жертви стають кривдниками.

Найчастіше, звісно, насильство проявляється в сім'ї. Це реальна дія чи погроза фізичної, сексуальної, психологічної або економічної образи та насильство з боку однієї особи щодо іншої, так званий аб'юз, з якою вона має певні стосунки.

Початки насильства в сім'ї закладено у звичаях суспільства, в системі норм і правил, які передбачають для чоловіків, жінок та дітей різну

визначену поведінку: активну та агресивну для чоловіків, поступливу для жінок і покірну для дітей. Така поведінка є наслідком традиційного виховання, за якого агресивна поведінка чоловіків розглядається як єдиний та прийнятний спосіб вирішення проблем. Хлопчиків навчають бути напористими у досягненні своєї мети, тоді як дівчаток вчать терпіти. Результатом такого впливу сім'ї та оточення є нинішня досить жахлива картина насильства над жінками в нашій країні. Також воно може здійснюватися й над іншими членами сім'ї, особливо над дітьми.

Насильство в сім'ї дуже впливає на життя дітей і підлітків. Третина дітей в Україні щороку спостерігають акти насильства в сім'ї. Діти, матері яких зазнали знущань, у шість разів частіше намагаються покінчити життя самогубством, 50% з них схильні до зловживань наркотиками та алкоголем.

Двадцять відсотків студентів вищих навчальних закладів втягнуті у насильницькі стосунки, причому 66% розповідають про це друзів, 26% - батькам, 25% - нікому не розповідають.

Домашнє насильство може виражатися у деяких видах:

Фізичне насильство: це у таких випадках, коли особу штовхають, завдають болю, присутнє жбурляння предметів, завдання певних ран, погрози зброєю, приступне перешкоджання виходу з дому, залишення особи в небезпечних місцях на самоті, відмовлення у допомозі, у купівлі певних продуктів харчування та інші способи загрози.

Сексуальне насильство: це поведінка з особою як з сексуальним об'єктом; змушують роздягатися проти її волі; змушують вступати в статевий акт проти волі дитини, гвалтують її; здійснюють статевий акт з особливою жорстокістю; змушують вступати у статевий акт після побоїв; змушують дивитися або повторювати порнографічні дії.

Емоційна образа: постійне приниження особи, кривдження, ігнорування почуттів особи, висміювання її переконання. Щодо дітей, це заборона гратися з іншими дітьми, маніпулювання нею, використовуючи при цьому неправду й незгоду.

Економічне насильство: економічні утиски (не давати грошей, машину, кредитні картки для зняття грошей з рахунку жертви та витрата їх на себе; використання правової системи проти жертви).

Насильство дає серйозні негативні соціальні наслідки. Воно породжує терор, безладдя; відчуття відсутності допомоги, невпевненості, безнадійності або безсилля; відчуття провини; відчуття придушення волі; відсутність самоповаги; настирливі спогади; напади страхів, депресію; фобії, смуток; роздуми про самогубство; самозвинувачення; втрату довіри; сумніви щодо віри в щось та інше.

Окрім цього, є певні наслідки для дітей. Діти з сімей, у яких практикується насильство, відчувають постійний психологічний дискомфорт, для них це справжня трагедія.

Спостерігаючи за насильством в сім'ї, діти доходять висновку, що насильство - це спосіб, яким дорослі вирішують свої конфлікти та наболілі

проблеми. Оскільки ніхто не показав цим дітям, як слід говорити про їхні почуття, думки, вони часто не знають, що переживають або відчують, і як можна виразити свої емоції та почуття у вербальній формі.

Тому, можна виділити такі обов'язкові ознаки насильства в сім'ї:

- 1) суб'єктами насильства в сім'ї можуть бути тільки члени сім'ї;
- 2) діяння кривдника має бути протиправним (тобто порушувати вимоги чинного законодавства);
- 3) діяння призвело або могло призвести до порушення прав і свобод члена сім'ї;
- 4) вина кривдника має проявлятися у формі умислу. [3, с. 14]

Варто також визначити поняття домашнього насильства згідно зі законом, а саме: домашнє насильство – дії або бездіяльність фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь.[1]

Говорячи про сьогоднішнє, поліція створила мобільні групи для протидії домашньому насильству в Україні. Підрозділ під назвою «Поліна» запрацював 12 червня в окремих районах по Україні.

«Поліна» – це поліція проти насильства. Цей проект стартував 12 червня. До складу мобільних груп входять працівники превенції – це дільничні офіцери поліції, працівники ювенальної превенції, слідство карного розшуку та віддалено – екіпаж патрульної поліції.

Окрім цього, задля збереження захисту особи, закон передбачає можливість відокремити кривдника від жертви. Для цього є: терміновий заборонний припис і обмежувальний припис.

Терміновий заборонний припис стосовно кривдника виноситься кривднику уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України у разі існування безпосередньої загрози життю чи здоров'ю постраждалої особи з метою негайного припинення домашнього насильства, недопущення його продовження чи повторного вчинення. [2]

Заборонний припис виноситься Національною поліцією як реакція на факт домашнього насильства, виноситься терміново, діє до 10 днів, але його можна продовжити через суд до півроку. Обмежувальний припис діє від 1 до 6 місяців, і його видає лише суд.

Кривднику забороняють перебувати в місці спільного проживання, навіть якщо це його помешкання, обмежують спілкування із постраждалою дитиною, забороняють наближатися на певну відстань до роботи, місця проживання.

Жорстоке поводження з дітьми в подальшому формує з них соціально-дезадаптованих людей, не здатних створювати повноцінну сім'ю, бути

гарними батьками, а також є поштовхом до відтворення жорстокості по відношенню до власних дітей. Отже, кожен свідомий громадянин повинен старатися запобігати цьому явищу, звісно, якщо воно стосується його рідних і не закривати очі на такі ситуації, якщо він став свідком у зовсім незнайомих йому людей.

Список використаних джерел:

1. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2017, № 5, ст.35. 2018. Ст. 1.
2. Порядок винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника, затверджений Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 01 серпня 2018 року № 654. П.1.
3. Запорожцев А.В., Лабунь А.В., Заброда Д.Г. Навчально-методичний посібник до спеціалізованого курсу з протидії насильству в сім'ї для курсантів вищих навчальних закладів МВС України. Київ. 2020. 248 с.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПСИХОЛОГІЧНЕ НАСИЛЬСТВО ЯК ОДИН ІЗ ЕЛЕМЕНТІВ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Ольга КРИШЕВИЧ, професор кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, професор

Відповідно до Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1]. У разі здійснення насильства у сім'ї відбувається порушення прав і свобод конкретної людини, створюється загроза життю особи, заподіюється шкода фізичному та психічному здоров'ю, яка в подальшому може негативно вплинути на життя потерпілої особи. Насильство є однією з найбільш розповсюджених форм порушення прав людини, найбільше страждають від насильства жінки, діти та люди похилого віку, а найбільш складним для протидії є домашнє насильство. До Кримінального кодексу України введено статтю 126-1, яка чітко визначає, що домашнє насильство — це умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких стосунках, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи [2]. Тепер за вчинення